

Breiða semju um lögfrøðiútbúgving

Útbúgving og førleikamenning standa ovast á breddanum í vitanar-samfelagnum. Eisini Føroyar hava ásannað, at útbúgving er lykilin til framtíðina. Samfelagsligu raðfestingarnar seinastu árinu boða frá vilja at útbúgva fólk og stuðla teimum at søkja sær vitan. Miðvíst verður arbeitt við at menna verandi og nýggjar útbúgvingar, men á grundleggjandi økjum verða vit enn send í onnur lond at nema okkum vitan og menna okkara førleikar. Eitt av úrslitunum er, at ongin undirvísir ella granskar í føroyskari lóg á hægri stigi.

Hetta tykist ikki sørt rangvørgrt, tá vit liva í einum gjøgnumreguleraðum samfelag, har sjálvt politikkurin í mongum førum tykist snúgva seg meira um lógarreglur enn at skapa innihald í samfelagið. Eldhugað viðgera vit lóg á tingi, í umsiting, í vinnu, í fjølmiðlum og heima í stovuni, men enn unna vit ikki okkum sjálvum eina skipaða fakliga viðgerð av landsins lógum. Lógunum, sum skipa samfelagið og áseta tínar og mínar skyldur og rættindi í øllum hugsandi lívsins og samfelagsins viðurskiftum.

Føroyar hava altíð verið egið lógarøki, og hóast mong dansk lóg og partar av aldargomlu Norsku Lóg eru galdandi, so hava vit egnar lógir og siðvenju á mongum málsøkjum. Løgtingið lóggevur í fleiri enn hundrað málum hvørja einastu tingsetu, og landsins myndugleikar taka avgerðir og døma í málum um okkum sjálv hvønn dag.

Ein niðurstøða um áttatiárin var, at umsitingin var ikki sínar uppgávur ment. At førleikin sveik. Umsiting og førleiki verða ikki betri av hesi staðfesting eina, og meðan uppgávarnar gerast alsamt fleiri, vantar skúlingin framvegis. Enn útbúgva vit okkum bara í øðrum londum og øðrum skipanum, og hetta man vera ein orsök til, at vit ikki nóg væl megna at skapa og menna egnar skipanir og lóggávu. Sjálvrannsakandi kunnu vit kanska bersøgin siga, at føroyskir lögfrøðingar eru í løtuni neyvann annað enn sjálvlærdir serfrøðingar í føroyskari lóg – í besta føri.

Fyri okkara tíð hava køn víst á, at tað bert er av tilvild, um ein lóg kann nýtast í øðrum samfelag enn tí, hon er smíðað til. Einfalda orsøkin er, at lógin endurspeglar rættarfatanina í hesum samfelagnum, og tí kenna onnur seg bert treyðugt aftur í henni. Men hóast vit ivaleyst kunnu semjast um, at bestu loysnirnar røkkast við at viðgera egin viðurskifti eftir egnum fortreytum, kunnu vit ikki rekast fyri vág og vind her í NorðuratlantsHAVI. Vit hoyra til norðurlendsku familjuna, og vit eru eisini partur av alheimssamfelagnum, sum oftari og oftari stevnir saman at skapa lóg og rætt fyri allan heimin. Burtur úr hesum vinna vit okkum rættindi, men vit átaka okkum samstundis skyldur, og tí er altumráðandi, at vit støðugt og tilvitað viðgera og laga heimligar skipanir og lóggávu til alheimin.

Tilvitanin um eina føroyska rættarfatan tykist gerast alsamt størri. Okkara fólkavaldu hava saman við fakfólki í fleiri ár viðgjørt lógina, sum ætlandi skal vera yvir øllum í Føroyum. Tey ásanna, at tørvur er á at savna vitan um lóggávu og siðvenju hjá dómstólum og umsiting í eina skipaða fakliga viðgerð. Fróðskaparsetrið hevur tikið hetta til sín, og søgu- og samfelagsdeildin staðfestir í síni menningarætlan, at ein partur av grundgevingini fyri tilveruni hjá deildini er at vaksa um, menna og varðveita kunnleikan í Føroyum um millum annað løgfrøðilig viðurskifti. Fróðskaparsetrið vil eisini gerast tann stovnur, sum tey, ið søkja sær lögfrøðiliga útbúgving ella kunnleika, fyrst venda sær til.

Væl er eisini komið áleiðis at kanna líkindini fyri ítøkiligum samstarvi við útlendskar lærustovnar sum lið í at byggja upp lögfrøðiútbúgvingina í Føroyum, og í seinasta fíggarlógaruppskotinum varð skotið upp at játta Fróðskaparsetrinum so mikið av peningi, at ráсарúm fekst at arbeiða miðvíst fram ímóti eini masterútbúgving og ph.d.-lestri í lögfrøði.

Í tveir vetrar er sum partur av útbúgvingini í stjórn málafrøði og sum skeið fyri seg skipað fyri grundskeiði í lóg á Fróðskaparsetrinum. Undirtøkan hevur verið ovurstór og prógvar áhugan fyri og tørvin á eini skipaðari fakligari viðgerð. Eitt av málunum við hesum riti, sum kom út á fyrsti sinni fyri góðum trimum árum síðani, var júst, at ritið skuldi gerast grundarlag undir fakum í einum føroyskum lógskúla. Sum framhald av hesum tekur Lógarritið í næstum enn eitt stig á

leiðini og fer í samstarvi við onnur at knýta bond við útlendsk tíðarrit og forløg til tess at byggja upp eitt lögfrøðibókasavn. Eitt savn, ið sum frálíður eisini skal rúma lógir, dómar og avgerðir frá føroyskum myndugleikum.

Í skrivandi stund eru samráðingar um at skipa nýggja samongu. Hóskandi kundi í hesum sambandi verið at trivið í tvey afturvendandi hugtøk í valstríðnum, *karmar og breið semja*. Tí tað er okkara vón, at politikararnir í breiðari semju halda fram at skapa neyðugu karmarnar um lóggøna frálæru, kunning og gransking í Føroyum.